

Utlåtande 2013:175 RI (Dnr 329-1334/2012)

Inrättandet av en social investeringsfond i Stockholms stad

Motion (2012:47) av Åsa Jernberg och Stefan Nilsson (båda MP)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2012:47) av Åsa Jernberg och Stefan Nilsson (båda MP) om inrättandet av en social investeringsfond i Stockholms stad anses besvarad med vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Åsa Jernberg och Stefan Nilsson (båda MP) föreslår i en motion (2012:47) att kommunfullmäktige beslutar att Stockholms stad avsätter 200 miljoner kronor till en social investeringsfond och att stadsledningskontoret får i uppdrag att utforma investeringsfonden som en cirkulerande fond med återbetalningskrav.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Vision och Akademikerförbundet SSR. Vision har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret anser att den kommunala lagstiftningen runt investeringar är mycket restriktiv. Det är ur ett ekonomiskt perspektiv inte möjligt att behandla denna typ av satsningar som investeringar. De kommuner

som använder begreppet hanterar inte utbetalningen ekonomiskt som investeringar.

Socialnämnden anser att det preventiva arbetet i staden är prioriterat eftersom det är av yttersta vikt att kunna förebygga sociala problem av olika slag både för individen och för samhället.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd anser att det finns tillförlitliga metoder för att kunna identifiera och rikta de förebyggande insatserna till rätt individer eller målgrupper. Bland annat föräldrastödsgrupper har visat sig vara oomtvistat verkningsfulla. Överlag är insatser för att få personer som står utanför arbetsmarknaden i reguljärt arbete en av de mest effektiva metoderna för att förhindra utanförskap.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd anser att den långsiktiga investering som AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder och Söderortsvisionen gör genom projektet Skarpnäckslyftet fungerar som en form av social investering. I detta projekt sker uppföljning av projektmålen genom trygghetsmätningar, Stockholmsenkätens statistik, brottsstatistik samt ”ekonomiska vinster” bland annat i form av hur denna satsning påverkar kostnader för insatser för ungdomar inom myndighetssidan.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd anser att förebyggande arbete har en central plats såväl i Spånga-Tensta som i hela staden. Föräldrastödsprogrammen som erbjuds alla föräldrar är bara ett exempel liksom sommarjobb för ungdomar.

Södermalms stadsdelsnämnd anser att det i stor utsträckning saknas forskningsresultat när det gäller uppföljning och utvärdering av det förebyggande arbetet, det vill säga *hur* det ska bedrivas för att vara verkningsfullt. Ett av undantagen är föräldrastödsgrupper.

Akademikerförbundet SSR anser att det i detta läge är direkt ansvarslöst att avsätta ytterligare medel till projekt vid sidan om, i synnerhet som det är mycket oklart vad pengarna i dessa sociala investeringsfonder skulle användas till.

Mina synpunkter

Det offentliga beslutsfattandet ska präglas av långsiktigt tänkande. Förebyggande socialt arbete innebär kostnader på kort sikt, men en stor samhällsvinst på längre sikt. Stockholms stad arbetar förebyggande inom en rad områden. Exempelvis genom sociala insatsgrupper, narkotikaprevention, föräldrastödsprogram och med tidiga insatser för att hjälpa utsatta barn och ungdomar. Det förebyggande arbetet behöver regelbundet ses över och ska vid behov utvecklas ytterligare.

Kompetensen att genomföra detta arbete finns redan i dag i stadens nämnder. Stockholms stad har dessutom en stark ekonomi som möjliggör långsiktiga satsningar i stadens alla nämnder. Staden har framgångsrikt arbetat med systematisk verksamhetsuppföljning och Stockholm utsågs år 2009 till Sveriges kvalitetskommun. Budget för år 2014 innehåller kraftiga satsningar på social verksamhet med riktade satsningar för barn och unga. Vi tillför även 70 miljoner kronor till individ- och familjeomsorgen. Staden genomför dessutom riktade satsningar, till exempel inom Söderortsvisionen och Järvalyftet - två satsningar där flera projekt har social karaktär och vars positiva arbete hade varit svårt att genomföra om det finansiella utrymmet i stället använts till att inrätta och använda en så kallad socialinvesteringsfond.

Barn och ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa får idag stöd genom förebyggande och avhjälpanse insatser som bygger på en samverkan mellan socialtjänst, fritidshem, förskola och skola. Varje skola och förskola har en namngiven kontaktperson inom socialtjänsten.

Föräldrar är den viktigaste skyddsfaktorn för att stärka det förebyggande arbetet kring barn och unga. Under hösten 2012 fick alla föräldrar till barn mellan 3 och 12 år för första gången ett erbjudande om att delta i föräldrastödprogrammet ABC. Denna omfattande satsning på 10 miljoner kronor genomfördes för att fler barn ska få växa upp med trygga och starka föräldrar. I budgeten för år 2014 fortsätter vi med denna satsning som visat sig vara väldigt framgångsrik.

Den kommunala lagstiftningen runt investeringar är mycket restriktiv. Det är ur ett ekonomiskt perspektiv inte möjligt att behandla denna typ av satsningar som investeringar. De kommuner, som använder begreppet, hanterar inte utbetalningen ekonomiskt som investeringar. Till exempel har Norrköpings kommun, som var tidigt ute inom detta område, löst den ekonomiska delen genom att i bokslutet disponera del av årets resultat/förändring av eget kapital. Stockholm stad har sedan många år gjort motsvarande dispositioner i bokslutet avseende till exempel vision Järva. Gjorda satsningar/utbetalningar räknas sedan av från den beslutade dispositionen.

Arbetet med att genomlysastadens verksamheters ansvarsområden och se över hur staden bör organiseras för att på bästa sätt möta stadens framtida behov är ständigt pågående.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2012:47) om inrättandet av en social investeringsfond i Stockholms stad

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Roger Mogert och Tomas Rudin (båda S) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Delvis bifalla förslaget till beslut
2. Att därutöver anföras

Sociala investeringsfonder är enligt Socialdemokraterna ett viktigt instrument för att kunna arbeta långsiktigt med sociala satsningar för individer. I Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande konstateras att tidiga insatser med förebyggande socialt arbete kan få långsiktigt positiva effekter för individ och samhällsekonomi.

Vi delar motionärens uppfattning om Stockholms stad måste bli bättre på långsiktigt socialt arbete och anser att staden ska utreda frågan om införandet av en social investeringsfond.

Därutöver hänvisar vi till den socialdemokratiska budgetmotionen där vi föreslår inrättandet av en social investeringsfond som i ett första steg syftar till att ta människor från bidrag till jobb.

Reservation anfördes av borgarrådet Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. bifalla motionen
2. anföras följande

En social investeringsfond bör inrättas i Stockholms stad, för att möjliggöra satsningar på förebyggande insatser, utöver ordinarie driftsbudget. Tidiga och väl definierade sociala satsningar kan leda till både ekonomiska och mänskliga vinster och till att resurser frigörs för ytterligare förstärkningar i välfärden.

I rapporten Värdet av en god uppväxt från 2012 menar Stefan Ackerby, biträdande chefekonom på Sveriges kommuner och landsting (SKL), att sociala investeringsfonder har potential att bidra till en systemeffektivitet, som annars är svår att uppnå i den stuprörsstruktur som den offentliga verksamheten är organiserad i och kortsiktigheten som ettåriga budgetar leder till. Erfarenheter från bland annat Norrköping och Nynäshamn visar att införandet av sociala fonder har bidragit till att förändra inläsningen i stuprör även inom de reguljära verksamheterna.

Innovationsrådets slutbetänkande Att tänka nytt för att göra nytta (SOU2013:40) ställer sig positiv till sociala investeringsfonder och bemöter de farhågor som antyds i en del av remissvaren. Det är en grov missuppfattning att inrättandet av en social investeringsfond skulle blockera finansiellt utrymme för satsningar på den reguljära

socialtjänsten i stadsdelarna, såsom drogförebyggande arbete eller för att minska hemlösheten. Det är viktigt att påpeka att socialtjänsten behöver rustas upp, efter år av nedskärningar under borgerligt styre, och att en fond samtidigt behövs som kan göra de långsiktiga ekonomiska vinsterna synliga.

Föräldrastödssatsningen är något mycket positivt och den kan närmast ses som ett försvar för en social investeringsfond. Föräldrastödssatsningen har utvecklats i samspel med forskning och haft en stram uppföljning. Dock finns inget som säger att den satsningen hjälper samma barn som fonden skulle kunna hjälpa, då fondens medel även kan användas för riktade insatser till barn med svårare diagnoser och från riskmiljöer vilket kan kräva samverkan med exempelvis landstingets barn- och ungdomspsykiatri.

Genom en social investeringsfond som är återinvesterande går det att visa att förebyggande insatser verkligen är samhällsekonomiskt försvarbara. Rektorer, pedagoger, förskolelärare och socialsekreterare vet ofta vad som skulle behöva göras för att vända en negativ utveckling, men de saknar det ekonomiska utrymmet. Med en social investeringsfond kan de, i samverkan med forskare, få hjälp att leda sina idéer i bevis.

En del av remissvaren uppfattar vi som väl negativa. Att det kan "ta tid innan det går att slå fast att en specifik investering har fått önskad effekt" är naturligtvis inget skäl att låta bli att investera. Däremot visar ett sådant uttalande hur inrotat det kortsiktiga ekonomiska tänkandet är inom kommunvärlden idag.

Ett av remissvaren bygger på ett rent missförstånd. Det är inte meningen att medel ska tas från driften av socialtjänsten till en fond. Tvärtom behövs fonden för att möjliggöra långsiktiga satsningar, där de möjliga vinsterna noggrant följs upp och redovisas.

Samtidigt är det helt nödvändigt med en generell ekonomisk upprustning av socialtjänsten, inte minst den sociala barn- och ungdomsvården. De nedskärningar på i storleksordningen tio procent som den moderatledda majoriteten genomfört sedan 2007 innebär ett mycket stort behov av återupprustning av socialtjänsten.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2012:47) av Åsa Jernberg och Stefan Nilsson (båda MP) om inrättandet av en social investeringsfond i Stockholms stad anses besvarad med vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 4 december 2013

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Roger Mogert, Tomas Rudin och Maria Östberg Svanelind (alla S) med hänvisning till reservationen av (S) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Åsa Jernberg och Stefan Nilsson (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2012:47) av Åsa Jernberg och Stefan Nilsson (båda MP) om inrättandet av en social investeringsfond i Stockholms stad bifalles i huvudsak
2. Dessutom vill jag framföra följande

Vänsterpartiet vill snarast möjligt starta arbetet med en permanent social investeringspolitik i Stockholms stad, för att jämna ut skillnader i levnadsvillkor och göra tillgången till samhällets verksamheter jämlika. Det handlar om ett skifte i vårt tänkande, inte i första hand om en specifik kameral budgetlösning. Alla vet att det är oerhört mycket dyrare att ta hand om konsekvenserna av ohälsa än att förebygga ohälsa. För att kunna säga att det går bra för Stockholm räcker inte ekonomisk hållbarhet, lika viktigt är social och ekologisk hållbarhet. Sociala utgifter bör ses som investeringar för hälsa, inte som kostnader som tar resurser från ekonomisk tillväxt.

Det behövs både ekonomiska, sociala och ekologiska investeringar. ”Jämlikhetsanden” har också visat att jämlikare samhällen verkar fungera bättre än ojämlika.

Vikten av ett perspektivskifte betonas också starkt av Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö. Ett av principförslagen som lagts fram är ett socialt investeringsperspektiv, där sociala investeringsfonder jämföras med viktiga infrastruktursatsningar av materiell natur. För att få en uppfattning om vilka storheter det handlar om, kan nämnas att ojämlik hälsa i Malmö uppskattas motsvara en samhällskostnad på maximalt 3-7 miljarder kronor årligen. I remissvaret till denna motion från Rinkeby-Kista uppskattas de samhällsekonomiska kostnaderna för ett antal personer i området som hamnat utanför samhället till miljardbelopp.

Det är viktigt att slå fast att sociala investeringsfonder inte ersätter det akuta behovet av en kraftigt ökad social driftsbudget i staden. På sikt bör fonderna däremot minska trycket på den årliga budgeten. En social investeringspolitik är något helt annat än de ytterstadssatsningar som majoriteten har infört, både i omfattning, utformning och långsiktighet. Sociala investeringsfonder behöver också belysas i ett större sammanhang och därför behöver vi se över styrsystem, uppföljning, ersättningssystem, resursfördelning, organisation etc. Detta har vänsterpartiet föreslagit i motionen ”Införandet av sociala investeringsfonder i Stockholms stad”. Hur den sociala investeringspolitiken mer exakt bör utformas för att passa stadens behov behöver utredas närmare, varför vi för närvarande inte vill ta ställning vare sig för eller emot en specifik modell, exempelvis den ”cirkulerande fond” som föreslås i denna motion.

ÄRENDET

Åsa Jernberg och Stefan Nilsson föreslår i sin motion att kommunfullmäktige beslutar att:

1. Stockholms stad avsätter 200 miljoner kronor till en social investeringsfond.
2. Stadsledningskontoret får i uppdrag att utforma investeringsfonden som en cirkulerande fond med återbetalningskrav.

Med cirkulerande fond menas att i takt med att pengar sparas in på en tidigare satsning så betalar den tillbaka motsvarande pengar till investeringsfonden.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Vision och Akademikerförbundet SSR. Vision har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 19 november 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Sociala investeringsfonder har under senare år blivit ett begrepp inom den kommunala världen. Idén är att genom förebyggande socialt arbete bryta en negativ händelseutveckling i ett tidigt skede, genom en satsning idag bedöms kostnader sparas i framtiden.

Den kommunala lagstiftningen runt investeringar är mycket restriktiv. Det är ur ett ekonomiskt perspektiv inte möjligt att behandla denna typ av satsningar, som investeringar. De kommuner, som använder begreppet, hanterar inte utbetalningen ekonomiskt som investeringar. Till exempel har Norrköpings kommun, som var tidigt ute inom detta område, löst den ekonomiska delen genom att i bokslutet disponera del av årets resultat/förändring av eget kapital. Stockholm stad har sedan många år gjort motsvarande dispositioner i bokslutet avseende t.ex. Vision Järva och Söderortsvisionen. Gjorda satsningar/utbetalningar räknas sedan av från den beslutade dispositionen.

Den andra vägen att gå är att anslå medel i driftbudgeten för sociala satsningar. Samma villkor kan ställas upp runt att få använda dessa medel och effekten på framtiden blir inte annorlunda.

Det är ur ett ekonomiskt perspektiv olyckligt att just begreppet "social investeringsfond" används. Oavsett begrepp måste denna typ av satsning finansieras och därmed konkurrera om befintligt finansiellt utrymme, antingen genom

anslagsfinansiering eller genom disponering av årets resultat/förändring av eget kapital. Att det är en cirkulerande fond gör ingen skillnad. Ur ett ekonomiskt/kameralt perspektiv är anslagsfinansiering att föredra, då det tydliggör vilket finansiellt utrymme som disponeras.

I Stockholms stads budget för 2013 tillfördes verksamheterna en ökning på 3,6 %. Bland annat ökades budgeten för fortsatt arbete mot cannabis tillsammans med Maria ungdom med 10,0 mnkr. Utöver de 16,0 mnkr som satsades på arbetet mot hemlöshet 2012 satsades nu ytterligare 12,0 mnkr för att förebygga hemlöshet. Samarbete mellan socialtjänst och utbildningsnämnden har erhållit 10,0 mnkr till projekt för barn som far illa.

Dessa satsningar hade varit svår att genomföra om det finansiella utrymmet i stället använts till att inrätta och använda en s.k. social investeringsfond.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunfullmäktige anser att motion (2012:47) av Åsa Jernberg och Stefan Nilsson (MP) om inrättandet av en social investeringsfond i Stockholms stad anses besvarad med hänvisning till vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 30 oktober 2012 att som svar på remissen överlämna och åberopa socialförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av ledamoten Mia Sundelin m.fl. (S) och ledamoten Inger Stark (V), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 3 oktober 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Det preventiva arbetet i staden är prioriterat då det är av yttersta vikt att kunna förebygga sociala problem av olika slag både för individen och för samhället. Ett exempel är att alla föräldrar i Stockholms stad får en inbjudan hemskickad hösten 2012 för att delta i föräldrastödsprogrammet ABC (Alla Barn i Centrum). Att erbjuda föräldrastöd som en generell insats till alla är en ansats som kan förebygga många problem i framtiden.

Trestadsprojektet för att utveckla arbetet mot cannabis genom kompetenshöjning och olika insatser (i linje med den nationella ANTD-strategin) är ytterligare ett exempel som kan ses som en social investering. Ett gott preventivt arbete kan ge stora vinster i framtiden i form av minskade kostnader för missbruksvård, kriminalitet, misslyckad skolgång etc.

Inom ramen för stadens långsiktiga investeringssatsningar i söder- respektive västerort, Söderortsvisionen och Järvalyftet, genomförs flera projekt med social karaktär. Ett utvecklingsprojekt som planeras i samverkan mellan utbildningsförvaltningen, socialförvaltningen och berörda stadsdelsförvaltningar är att finna nya former för samverkan mellan skola och socialtjänst i syfte att stärka skolresultaten, en av de viktigaste faktorerna för att undvika framtida sociala problem. Under 2012 har nämnden också tillsammans med utbildningsnämnden fått i uppdrag att genomföra ett projekt för utveckling av det s.k. Skolfam, med målet att förbättra familjehemsplacerade barns chanser till en positiv framtid med hjälp av en satsning på förbättrade utbildningsresultat.

Inom förvaltningens FoU-verksamhet finansieras en rad olika utvecklingsprojekt inklusive utvärderingar av dessa samt utvärderingar av verksamheter. När det gäller kunskapsbaserade insatser kan nämnas att förvaltningen beviljades knappt tjugo miljoner av europeiska socialfonden för kompetensutveckling i enlighet med evidensbaserad praktik. Målgruppen för kompetensutvecklingen är socialsekreterare inom området barn och unga. Evidensbaserad praktik syftar till att sammanväga kunskaper från praktik, forskning och brukare för att skapa en mer kunskapsbaserad socialtjänst. Att utvärdera insatser för att se om det resultat som önskas har uppnåtts är ett sätt att mäta om de insatser som görs är rätt investering.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 november 2012 att som svar på remissen överlämna och åberopa Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av ledamoten Kerstin Aggefors m.fl. (S) som ledamoten Anki Erdmann (V) anslöt sig till, *bilaga 1*.

Reservation anfördes av ledamoten Jakob Dencker m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ordförande Bo Sundin m.fl. (M) och ledamoten Burhan Yildiz m.fl.(FP), *bilaga 1*.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 15 november 2012 har i huvudsak följande lydelse.

I den remitterade motionen (2012:47) föreslås att Stockholms stad inrättar en social investeringsfond. Ett antal kommuner och landsting/regioner med skiftande majoritetsförhållanden har infört eller kommer att införa sociala investeringsfonder. Under senare tid har i den allmänna debatten idén med sociala investeringsfonder

diskuterats, bland annat i SKL:s tidning Dagens Samhälle (nr 27/2012).

Grundtanken med sociala investeringar är att genom resurssatsningar på förebyggande arbete bland identifierade målgrupper på sikt göra mänskliga vinster och undvika kostnader för mer omfattande insatser. Det ses också som ett sätt att stimulera till att tänka annorlunda, att arbeta mer gränsöverskridande samt att utveckla nya arbetssätt och metoder. Dilemmat är att kortsiktiga säkra kostnader ställs mot långsiktiga, stora och osäkra vinster till följd av förebyggande insatser. Dessutom kan många gånger en stor del av eller den huvudsakliga ekonomiska vinsten tillfalla andra samhällsparter. Det är dock samtidigt så att ju fler samhällsparter eller samverkanspartners som satsar på ett förebyggande arbete bland de identifierade målgrupperna desto större och säkrare blir vinsterna för samtliga inblandade – inte minst för individerna i berörd målgrupp.

Förvaltningen kan konstatera att i Rinkeby-Kista finns grupper som av olika skäl hamnar i eller riskerar att hamna i utanförskap och där en ökning av de tidiga förebyggande insatserna på sikt, enligt forskare, skulle kunna leda till minskade samhällsekonomiska kostnader. I dessa grupper finns också många som på grund av brist på annan stimulans lockas av en kriminell livsstil. Många vuxna i området har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden med långtidsarbetslöshet och permanent utanförskap som följd. När nämnda svårigheter kombineras med någon form av psykiatrisk eller socialpsykiatrisk diagnos ökas riskerna för utanförskap på ett drastiskt sätt.

Den sociala vårdtyngden i Rinkeby-Kista-området är stor och i storleksordningen den dubbla mot stadens genomsnitt. Det avspeglar sig bland annat i den andel barn och ungdomar (0-19 år) i stadsdelsnämndsområdet som har haft insatser inom Individ och Familjeomsorgen under en tolv-månadersperiod. Inom Rinkeby-Kista uppgår denna andel till 3 procent – i särklass högst i staden – medan den för staden i genomsnitt uppgår till 1,5 procent.

Om de riksgenomsnittliga värden, som forskare tagit fram, för risken att permanent som vuxen hamna i utanförskap tillämpas på en årskull barn/ungdomar i Rinkeby-Kista blir resultatet cirka 90 individer som ger upphov till en samlad samhällsekonomisk kostnad om närmare 1,2 miljarder kronor fram till dess att de fyller 65 år. Om man med hänsyn till den ”sociala vårdtyngden” i Rinkeby-Kista antar att andelen här kan vara den dubbla mot riksgenomsnittet kan också den redovisade samlade samhällsekonomiska kostnaden fördubblas.

Förvaltningen anser att det finns tillförlitliga metoder för att kunna identifiera och rikta de förebyggande insatserna till rätt individer eller målgrupper. Bland annat föräldrastödsgrupper har visat sig vara oomtvistat verkningsfulla. Överlag är insatser för att få personer som står utanför arbetsmarknaden i reguljärt arbete en av de mest effektiva metoderna för att förhindra utanförskap. Samtidigt anser förvaltningen att det föreligger ett behov av att tillsammans med forskare i socialt arbete samt eventuella övriga samverkanspartners utveckla fler sådana evidensbaserade metoder. Inom Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning finns ett stort antal handläggare och chefer som önskar arbeta mer med förebyggande socialt arbete och också har idéer om hur sådant

kan utvecklas. De potentiella vinsterna av ett sådant samarbete torde vara omfattande.

Ett alternativ till sociala investeringsfonder skulle kunna vara att staden i sitt arbete med individer utgår från befintliga resurser och genom en ännu mer kunskapsbaserad socialtjänst förbättrar beslutsunderlaget, så att fördelningen av resurser med rätt insats till rätt person ökar betydligt. Härigenom skulle kostnadseffektiviteten öka och relationen mellan förebyggande insatser och övriga insatser kunna förändras inom befintliga ekonomiska ramar. Förvaltningen bedömer att en viss sådan potential inom Rinkeby-Kista visserligen föreligger. Härutöver finns vissa möjligheter att söka projektmedel för att utveckla och följa upp det förebyggande arbetet bland till exempel barn och ungdom hos länsstyrelsen och socialstyrelsen. Men de resurser som står till förfogande är begränsade och erbjuder inte, enligt förvaltningens uppfattning, tillräckligt långsiktiga och uthålliga satsningar.

Förvaltningen anser att en kommuncentralt hanterad social investeringsfond där nämnderna får söka medel medger möjligheter till en effektiv resursfördelning till de mest angelägna projekten inom staden. Tydliga krav på uppföljning och utvärdering bör ställas på projekten. Ett investeringstänkande i ekonomiska termer hos berörda verksamheter bör ge incitament till långsiktighet och tidiga insatser. Det bör också kunna stimulera inte bara till god utvärdering av arbetsmetoderna utan också till en mer aktiv styrning och ledning. Förvaltningen kan konstatera att motionens förslag om sociala investeringsfonder skulle kunna medföra flera fördelar för den pedagogiska verksamhet och socialtjänst som bedrivs inom Rinkeby-Kista; a) Möjlighet till resurstillskott som ger förstärkt fokus på förebyggande insatser med långsiktigt positiva effekter, b) Utveckling av metoder för uppföljning och utvärdering av det förebyggande arbetet, c) Stimulerande utvecklingsarbete som tillvaratar medarbetarnas engagemang och kreativitet, d) Ökat samarbete med andra aktörer vilket medför ökat fokus på målgrupperna och mindre av ”stuprörstänkande” myndigheter emellan.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 november 2012 att som svar på remissen överlämna och åberopa Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande samt att paragrafen justeras omedelbart.

Reservation anfördes av vice ordföranden Ewa Larsson m.fl.(MP), Claes Elmgren m.fl. (S) och Alexandra Mattsson (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Claes Elmgren m.fl. (S), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 oktober 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser likt motionärerna att en långsiktig investeringsplan av lämplig konstruktion kan möjliggöra en kostnadseffektivitet över tid vilket inte alltid är möjligt med dagens ettårs-budget.

Förvaltningen kan dock inte överblicka vilka konsekvenser en investeringsfond av Norrköpings modell skulle få för förvaltningens och stadens budget. Inför ett eventuellt upprättande av en social fond bör stor vikt läggas vid att utreda hur konstruktionen av en fond ska se ut, som till exempel vilka kriterier som ska vara uppfyllda för att medel ur fonden ska erhållas samt hur uppföljning och utvärdering av de satsningar som fonden finansierat ska ske. Förvaltningens uppfattning är emellertid att det är svårt att ha en fond med återbetalningskrav.

Slutligen kan nämnas att förvaltningens bedömning är att den relativt långsiktiga investering som Stockholms hem, Svenska Bostäder och Söderorts visionen gör genom projektet Skarpnäckslyftet fungerar som en form av social investering. I detta projekt sker uppföljning av projektmålen genom trygghetsmätningar, stockholmsenkätens statistik, brottsstatistik samt ”ekonomiska vinster” bland annat i form av hur denna satsning påverkar kostnader för insatser för ungdomar inom myndighetssidan.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 november 2012

1. att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag samt
2. att i övrigt anföra

Förebyggande arbete har en central plats såväl i Spånga-Tensta som i hela staden. Föräldrastödsprogrammen Komet och också ABC som erbjuds alla föräldrar är bara ett exempel liksom sommarjobb för ungdomar. Förebyggande arbete är också brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder, samarbete och stöd till föreningslivet med fokus på verksamhet för barn och ungdomar samt trygghetsarbete. SamTiDigt Först som är ett utvecklat samarbete mellan socialtjänst, skola, föreningsliv, stadsdelens ungdomsverksamheter, parklekar polisen m.fl. är ett annat exempel i stadsdelen. Varje skola och förskola har också ha en egen namngiven kontaktperson inom socialtjänsten. Detta är bara några exempel på allt det förebyggande arbete som pågår. Finansieringen sker dels genom stadsdelsnämndens budget men också genom Järvalyftet en av stadens extrasatsningar på utsatta områden. En stad av Stockholms storlek och med den skötsel av finanserna som idag sker gör det möjligt att satsa medel på områden där det behövs utan att gå den krångliga omvägen genom sociala investeringsfonder. Det finns flera brister med förslaget om sociala investeringsfonder. Nedan följer bara några exempel:

Det blir ett krångligt ansökningsförfarande och kräver omfattande byråkratiskt redovisning. Den dag återbetalningar och nyinvesteringar ska ske blir det uppenbara svårigheter att räkna ut och påvisa hur mycket som ska betalas tillbaka.

Vi är positiva till förebyggande arbete men negativa till sociala investeringsfonder.

1. Stadsdelsnämnden beslutar om omedelbar justering av ärendet.

Reservation anfördes av vice ordförande Ornina Younan m.fl. (S), och Jonas Ljungstedt (V), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Awad Hersi m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 oktober 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Tanken med en social investeringsfond är det ska ge kommunen möjlighet att styra ekonomiska resurser på ett sådant sätt att kommunen kan minska de sociala problemen på lång sikt och därigenom även kostnaderna.

Nämnden instämmer med att det är mycket viktigt att arbeta förebyggande och sätta in resurser där de gör mest nytta. Nämnden ser dock en del frågeställningar som nämnden anser behöver utredas ytterligare.

För det första är det svårt att alltid förutsäga vilka som kommer behöva förebyggande insatser för att förhindra framtida svårigheter och kostnader

En annan fråga är hur ska uppföljningen och utvärderingen av de satsningar som fonden finansierar ska se ut? För att följa upp något så komplext kommer det behövas ett betydande administrativt stöd som i sig är kostsamt. Om staden lyckas arbeta fram en bra utvärderingsmodell kommer det ändå enligt remissen att ta tid innan det går att slå fast att en specifik investering har fått önskad effekt.

Försöket med sociala investeringsfonder har relativt nyligen påbörjats runt om i landet. Det går ännu inte säga vilka effekter modellen kommer att få.

Stockholm stad är en helt annan typ av organisation än Norrköping kommun. Frågan är om det ens är möjligt att använda samma typ av modell här som i Norrköping. Stockholm stad behöver fortsätta att arbeta fram verktyg som är anpassade till de mål, riktlinjer och förutsättningar som finns här.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 oktober 2012 att som svar på remissen överlämna och återopa Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande samt att paragrafen justeras omedelbart.

Reservation anfördes av Erik Malm m.fl. (MP) och Gunnar Ågren (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Christoffer Järkeborn m.fl. (M), Per Henriksson (FP) och Fredrik Lindstål (C), *bilaga 1*.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 10 oktober 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Det finns forskning som visar att tidiga och förebyggande sociala insatser är viktiga, både humanitärt och ekonomiskt, när det finns risk för en ogynnsam utveckling hos framför allt barn och ungdomar. Bland annat har Ingvar Nilssons studier visat detta, vilket också nämns i förslaget till investeringsfond. Däremot saknas i stor utsträckning forskningsresultat när det gäller uppföljning och utvärdering av det förebyggande arbetet, det vill säga *hur* det ska bedrivas för att vara verkningsfullt. Ett av undantagen är föräldrastödsgrupper.

Enligt vad som uppges i det aktuella förslaget vet bland andra socialsekreterare vad som behövs och skulle kunna göras för att hindra en negativ utveckling om bara medel fanns därtill. En uppfattning som förvaltningen med hänvisning till föregående stycke finner något förvånande. Förvaltningen misstror inte socialsekreterarnas goda intentioner. En ökning av de ekonomiska resurserna skulle säkert leda till fler/andra insatser för klienterna, men inte per automatik till mer verkningsfulla.

Förslagsställarna går inte närmare in på hur investeringsfondens medel ska användas utan anger bara att de ska gå till tidiga och förebyggande insatser.

Förvaltningen är positiv till och införstådd med värdet av förebyggande arbete och välkomnar resurstillskott för ändamålet. Om det ska vara i form av en investeringsfond eller inte kan förvaltningen inte bedöma. Det finansiella regelverket kring en sådan fond ligger utanför socialtjänstens område. För förvaltningen är det viktigt att fondmedel i så fall avsätts för att utveckla metoder för uppföljning och utvärdering av det förebyggande arbetet. Helst bör detta ske centralt och omfatta hela staden eftersom en större population ger säkrare utfall. Föräldrastödsprogrammet Komet är ett exempel på detta.

Vad går då att göra idag med befintliga resurser? Om arbetet på individnivå utgår från en kunskapsbaserad socialtjänst blir beslutsunderlaget bättre och chanserna att rätt insats går till rätt person ökar betydligt. På sikt innebär det en kostnadseffektivitet som påverkar förhållandet mellan förebyggande insatser och övriga insatser inom budgetramen. Med andra ord blir det mer pengar över till det förebyggande arbetet.

För den som vill utveckla och följa upp det förebyggande arbetet inom kommunen för exempelvis barn och ungdomar finns projektmedel att söka hos länsstyrelsen, socialstyrelsen, EU med flera.

Förvaltningen föreslår att detta tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Akademikerförbundet SSR Stockholms stad

Akademikerförbundet SSR Stockholms stads yttrande daterat den 23 november 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Miljöpartiet föreslår i motion 2012:47 att 200 miljoner kronor avsätts till en social investeringsfond och att stadsledningskontoret får i uppdrag att utforma fonden som en cirkulerande fond med återbetalningskrav.

Akademikerförbundet SSR Stockholms stad delar i och för sig uppfattningen att sociala insatser skall ses som investeringar och att det finns ett behov av att utveckla metoder som gör det möjligt för kommunerna att gå från kortsiktigt budgettänkande till att tänka långsiktigt och hållbart.

Med tanke på den allvarliga situation som råder inom socialtjänsten i Stockholms stad avfärdar vi i nuläget inrättandet av en social investeringsfond. Kartläggningar visar med all önskvärd tydlighet att personalen inom socialtjänsten har en arbetssituation som innebär att klienterna inte får det stöd och de insatser de har rätt att få i ordinarie verksamhet och att rättssäkerheten är hotad.

Att i detta läge avsätta ytterligare medel till projekt vid sidan om menar vi är direkt ansvarslost, i synnerhet som det är mycket oklart vad pengarna i dessa sociala investeringsfonder skulle användas till. Behovet av resursförstärkning i ordinarie verksamhet är akut och måste prioriteras.

RESERVATIONER M.M.

Socialnämnden

Reservation anfördes av ledamoten Mia Sundelin m.fl.(S) och ledamoten Inger Stark (V), enligt följande.

1. Socialnämnden beslutar att tillstyrka motion 2012:41 från Ann-Margarethe Livh och Karin Rågsjö (båda V) samt att utreda förslaget i motion 2012:47 från Åsa Jernberg och Stefan Nilsson (båda MP) inom ramen för den utredning som föreslås i motion 2012:41.
2. Därutöver framför nämnden följande.

För att kunna arbeta långsiktigt måste det finnas resurser som löper över flera år, kanske decennier. Förvaltningen skriver i sitt svar på motionerna att det är av stor vikt att arbeta preventivt vilket ligger helt i linje med tanken om sociala investeringar som de båda motionerna för fram.

Det är även intressant att koppla insatserna till långsiktighet med hjälp av uppföljnings- och resursfördelningssystem enligt förvaltningen, som konstaterar att här finns ett utvecklingsarbete att bedriva. Det är precis det som Vänsterpartiet föreslår i sin motion, som vill belysa frågan om inrättande av sociala investeringsfonder i ett större sammanhang - hur samverkar styrning, ledning med organisation, ersättnings- och resursfördelning i ordinarie verksamhet?

Sociala investeringsfonder finns redan i några kommuner och det finns inga hinder att införa dem även i Stockholm. Vi vill i det här skedet inte ta ställning till konkret modell, utan en utredning bör granska för- och nackdelar med olika alternativ, sätta upp tydliga kriterier samt visar hur en modell på bästa sätt gagnar en helhetssyn i staden och helst i samverkan med staten och landstinget.

Reservation anfördes av ledamoten Stefan Nilsson m.fl.(MP), av enligt följande.

1. Socialnämnden tillstyrker motionerna.
2. I övrigt anför nämnden följande:

En social investeringsfond bör inrättas i Stockholms stad, för att möjliggöra satsningar på förebyggande insatser, utöver ordinarie driftsbudget. Tidiga och väl definierade sociala satsningar kan leda till både ekonomiska och mänskliga vinster och att resurser frigörs för ytterligare förstärkningar i välfärden.

Genom en social investeringsfond som är återinvesterande går det också att visa att förebyggande insatser verkligen är samhällsekonomiskt försvarbara. Rektorer,

pedagoger, förskolelärare och socialsekreterare vet ofta vad som skulle behöva göras för att vända en negativ utveckling, men de saknar det ekonomiska utrymmet. Med en social investeringsfond kan de få hjälp att leda sina idéer i bevis.

Samtidigt är det helt nödvändigt med en generell ekonomisk upprustning av socialtjänsten, inte minst den sociala barn- och ungdomsvården. De nedskärningar på i storleksordningen tio procent som den moderatledda majoriteten genomfört sedan 2007 innebär ett mycket stort behov av återupprustning av socialtjänsten.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av ledamoten Kerstin Aggefors m.fl.(S) och ledamot Anki Erdmann (V) enligt följande.

- Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut
- Att därutöver anför följande

Att inrätta en social investeringsfond i staden kan vara ett intressant sätt att öka incitamentet att utveckla olika former av förebyggande arbete inom social omsorg.

Men i första hand anser vi att mer resurser ska tillföras social omsorg i de ordinarie budgetarna. Om detta görs så kan ett bra förebyggande arbete ske löpande. Detta är direkt lönsamt genom att behovet av resurser i senare skeden då minskas.

Reservation anfördes av ledamoten Jakob Dencker m.fl.(MP) enligt följande.

Stadsdelsnämnden beslutar

Att	i huvudsak godkänna förvaltningens förslag
Att	bifalla motionen
Att	därutöver anför

Med tanke på de både mänskliga och ekonomiska vinster man med sociala investeringsfonder kan göra på lång sikt, anser vi att sådana fonder ska införas.

Som situationen är nu får ofta det förebyggande sociala arbetet stå tillbaka för mer akuta ingripanden. Genom sociala investeringsfonder kan vi garantera att socialt förebyggande insatser kommer till stånd.

Rinkeby-Kista, som är en stadsdel med mer sociala problem än stadens genomsnitt, skulle ha en särskild nytta om dessa fonder införs.

Särskilt uttalande gjordes av ordförande Bo Sundin m.fl. (M) och ledamot Burhan Yildiz m.fl. (FP) enligt följande.

Förebyggande arbete har en central plats i såväl Rinkeby-Kista, som i hela staden. Föräldrastödsprogram som erbjuds alla föräldrar är bara ett exempel, liksom feriearbeten för ungdomar. Stockholm satsar i budget för 2013 stort på social omsorg och har därutöver medel för detta inom ramen för ytterstadsarbetet, vilka möjliggör satsningar på det förebyggande arbete. Utökad och målinriktad samverkan med övriga aktörer i samhället (såväl landsting, förskolor som förenings- och näringsliv etc.) är också bra exempel på andra satsningar som är nödvändiga i det förebyggande arbetet.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Ewa Larsson m.fl.(MP), Claes Elmgren m.fl.(S) och Alexandra Mattsson (V), enligt följande.

Att nämnden bifaller motionen samt att därutöver anföras

Vi noterar att förvaltningen i likhet med motionärerna menar att en långsiktig investeringsplan ger möjligheter som en ettårsbudget inte medger. I en Grön ekonomi räknas sociala insatser som investeringar. Sveriges kommuners och landstingsförbund ger även de numera anvisningar om det rimliga i att benämna sociala satsningar som investeringar.

Motionen föreslår en social investeringsfond för tidiga förebyggande insatser för barn och unga, att ge en möjlighet för dem som arbetar med barn- och unga att ligga steget före. Investera före istället för att få kostnader efter.

Förvaltningen tar upp dagens lyckosamma projektarbete med Skarpnäckslyftet. Många goda erfarenheter av att samarbete med olika aktörer för ungdomar bästa finns där att bygga vidare på i ett arbete med konstruktionen av social investeringsfond.

Särskilt uttalande gjordes av Claes Elmgren m.fl.(S), enligt följande.

Vi ser också möjligheter att använda sociala investeringsfonder för andra sociala ändamål. Ett prioriterat område bör vara att bryta enskildas långvariga beroende av försörjningsstöd genom att erbjuda tidsbegränsade anställningar i staden. Det skulle ge långtidsarbetslösa ökade möjligheter att få in en fot på arbetsmarknaden och därigenom minska trycket på den kommunala ekonomin.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordförande Ornina Younan m.fl.(S), och Jonas Ljungstedt (V), enligt följande.

Att stadsdelsnämnden beslutar att tillstyrka motionens förslag om inrättandet av en social investeringsfond i Stockholms stad

Att därutöver anför följande

Sociala investeringsfonder är rätt tecken i tiden och ger oss nya verktyg, inte minst tänkesätt för att arbeta förebyggande syfte. Sociala investeringsfonder är smarta mekanismer som karakteriseras av både social rättvisa och bättre resurshushållning. Spånga-Tensta stadsdelsnämndsområde drabbas idag av sociala oroligheter som orsakas av att många ungdomar har hamnat i utanförskap, vilket kostar samhället stora summor och orsakar stort människolidande.

Vi ställer oss positiva till förslaget att inrätta en social investeringsfond. Det finns även andra motioner lagda i kommunfullmäktige med liknande innehåll.

I kommunfullmäktige har dessutom Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet lagt ett gemensamt yrkande. Där föreslås att kommunstyrelsen ges i uppdrag att inför bokslutet för år 2012 arbeta fram ett regelverk för en social investeringsfond i staden med syfte att då låta ett eventuellt överskott från bokslutet vara en grund för en sådan fond.”

Reservation anfördes av Awad Hersi m.fl. (MP), enligt följande.

Att stadsdelsnämnden beslutar att tillstyrker motionen om inrättandet av en social investeringsfond i Stockholms stad

Att anför följande

Sociala investeringsfonder är rätt tecken i tiden och ger oss nya verktyg, inte minst nytt tänkesätt för att arbeta förebyggande syfte. Sociala investeringsfonder är smarta mekanismer som karakteriseras av både socialrättvisa och bättre resurshushållning. I Spånga-Tensta stadsdelsnämnd drabbas idag av sociala oroligheter som orsakas av att många ungdomar har hämnat i utanförskap, vilket kostar samhället för enorma kostnader och stort människolidande, fonden behövs för det långsiktiga förebyggande arbetet.”

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Erik Malm m.fl.(MP) och Gunnar Ågren (V), enligt följande.

att	avslå förvaltningens förslag till svar på remissen,
att	nämnden i sitt svar på remissen tillstyrker motionen,

att därutöver anföra,

Inrättandet av en social investeringsfond handlar om mer än enbart en omfördelning av resurser. Det är tråkigt att förvaltningen i sitt svar inte tagit fasta på en viktig fråga för inrättandet av en social investeringsfond, att skapa en större förståelse och tydlighet vad gäller det stora behovet av just tidiga insatser för att stärka människor i behov av stöd.

Förvaltningen framhåller ihärdigt i sitt svar till remissen att mer pengar till den sociala verksamheten inte skulle förbättra situationen för de i behov av stöd från kommunen. Det framstår dessutom i förvaltningens yttrande att mer pengar snarast skulle riskera en försämring av det sociala arbetet genom att socialsekreterarna bara skulle vidta fler åtgärder men uppnå sämre resultat. Det är ett resonemang som vi inte alls håller med om och som betyder att det inte har gjorts en helhetsbedömning av inrättandet av en social investeringsfond.

Att gång på gång prata om att vi kan göra mer för mindre pengar, om vi effektiviserar lite till kommer verksamheten snart att blomstra låter mer som klassisk borgerlig retorik och inte en nyanserad analys av möjligheterna med en social investeringsfond. Därför vill vi också föreslå att avslå förvaltningens förslag till svar på remissen och istället tillstyrka motionens förslag.

Särskilt uttalande gjordes av Christoffer Järkeborn m.fl. (M), Per Henriksson (FP) och Fredrik Lindstål (C) enligt följande.

Vi anser att förslaget om att inrätta så kallade sociala investeringsfonder är intressant. Det är viktigt med tidiga och förebyggande insatser, både humanitärt och ekonomiskt, när det finns risk för en ogynnsam utveckling hos framförallt hos barn och ungdomar. Frågan om att inrätta en social investeringsfond ligger utanför stadsdelsnämndens ansvarsområde och något som hela staden behöver titta närmare på. Arbetet med att skapa en kunskapsbaserad socialtjänst är viktig för att skapa en effektiv socialtjänst där rätt insats går till rätt person.

2012:47

Motion av Åsa Jernberg och Stefan Nilsson (båda MP) om inrättandet av en social investeringsfond i Stockholms stad

Dnr 329-1334/2012

Det är inte ovanligt att beslutsfattare erkänner det långsiktiga värdet av förebyggande insatser, men samtidigt fattar beslut som är alltför kortsiktiga därför att insatser behövs för dem som har störst behov här och nu (ofta lagbundna insatser) och för att en budget i balans kräver det.

Fenomenet kallas ”temporal inkonsistens”¹. Trots att det ofta tidigt, redan i förskoleåldern, går att se vilka barn det riskerar att gå snett för senare i livet, är det sällan som tillräckliga insatser sätts in förrän det gått väldigt långt utför och då blir kostnaderna mångfalt större. Vi vet, att om vi lyckas bespara ett enda barn en placering på ett långväga HVB-hem genom tidiga insatser så betalar de sig flera gånger om förutom de mänskliga vinsterna, som ändå är de viktigaste.

Miljöpartiets förslag för att komma runt fenomenet med kortsiktiga beslut är att binda upp pengar till tidiga och förebyggande insatser i en social investeringsfond. Några viktiga kriterier² för en social investeringsfond:

1. Medel frigjorda och avsatta för att användas för sociala preventiva och rehabiliterande åtgärder
2. Placeras på särskild plats/konto, i någon mening ”skyddade”
3. Beslutas om i särskild ordning
4. Innehåller inslag av både långsiktighet och samverkan/helhetssyn

¹ ”Sociala investeringar”, redovisning och resurstilldelning, PM av Stefan Ackerby, SKL

² Nationalekonom Ingvar Nilsson

5. Har någon form av avskrivningsplan/modell
6. Insatserna ska vara kunskapsbaserade och följas upp

SKL:s ekonomer menar att det är fullt rimligt att benämna sociala satsningar som investeringar. Däremot är det inte redovisningsmässigt möjligt att bokföra fondmedlen som investeringar och göra avskrivningar.

Flera kommuner har infört sociala investeringsfonder, däribland Umeå, Nynäshamn och Norrköping. Norrköping är det enda exemplet på en ”cirkulerande” fond. Med det menas att i takt med att en enhet sparar in pengar på en tidig satsning så betalar den tillbaka motsvarande pengar till investeringsfonden.

Sveriges kommuner och landsting (SKL) beslöt på sin kongress hösten 2011 att bifalla en motion om att utreda hur möjligheterna till förebyggande och långsiktigt arbete kan stärkas³. SKL kan bistå kommuner med granskningar av projektansökningar till sociala investeringsfonder för att bedöma om kalkylerna håller, och även med uppföljning av projekt.

I Stockholms stad har den moderatledda majoriteten skurit ner på socialtjänstens resurser med 10-15 procent sedan den tillträdde i slutet av 2006, bland annat genom att inte uppräknings görs för löne- och prisökningar. I Rinkeby-Kista har det gått så långt att socialtjänsten har ”växande svårigheter för social omsorg att genomföra sitt uppdrag enligt lagens intentioner för de barn och ungdomar som är socialtjänstens målgrupp”⁴. Flera andra stadsdelar har larmat om samma sak – de får allt svårare att leva upp till lagkraven med ständigt minskande resurser.

Miljöpartiet anser att det är helt nödvändigt med en generell ekonomisk upprustning av socialtjänsten. I vårt senaste budgetförslag har vi bl.a. en satsning på den sociala barn- och ungdomsvården som motsvarar en tioprocentig förstärkning.

Men staden behöver också inrätta en social investeringsfond, som gör det lättare att satsa långsiktigt. På det sättet går det också att visa att förebyggande insatser verkligen är samhällsekonomiskt försvarbara. Därmed går det att skapa incitament för att satsa mer resurser på förebyggande arbete också i ordinarie driftsbudget. Rektorer, pedagoger, förskolelärare och socialsekreterare vet ofta vad som skulle behöva göras för att vända en negativ utveckling, men de saknar det ekonomiska utrymmet. Med en social investeringsfond kan de få hjälp att leda sina idéer i bevis.

³ <http://kongress2011.skl.se/motioner-och-handlingar/styrelsens-yttranden/motion-17-sociala-investeringar-sanker-kostnaderna>

⁴ Rapport om socialtjänstens arbete med barn och ungdom, DNR 2.6.1-0348/2012

I Tertialrapport 1 prognostiserades ett överskott för Stockholms stad på omkring en miljard kronor för 2012. Om denna prognos står sig någorlunda året ut anser vi att staden ska avsätta 200 miljoner kronor till en social investeringsfond. Vi föreslår att staden utgår från den modell som används i Norrköping, det vill säga fonden ska vara cirkulerande med återbetalningskrav till fonden. För att en ansökan ska kunna beviljas medel ur fonden ska den åtföljas av en välgrundad uppföljningsplan. Det ska på goda grunder kunna beräknas att kommunens kostnader minskas samtidigt som mänskliga vinster görs.

Vi föreslår att fullmäktige beslutar att

1. Stockholms stad avsätter 200 miljoner kronor till en social investeringsfond
2. stadsledningskontoret får i uppdrag att utforma investeringsfonden som en cirkulerande fond med återbetalningskrav.

Stockholm den 17 september 2012

Åsa Jernberg

Stefan Nilsson